

achtergrond

‘Hier is het elke week DIERENDAG’

Onder het motto ‘Zorg kan niet zonder dieren’ maakt Stichting ZorgDier Nederland al vijftien jaar eenzame dierenvrienden blij met het bezoek van een hond of kat. De effecten zijn even wonderlijk als ontroerend.

tekst Suzanne Geurts | beeld Timo Reisiger en ZorgDier Nederland

Zomer, 2000. Jan van Summeren (inmiddels 64) geniet van de zon op een terrasje in Miami, Florida, bladerend door de lokale krant. Opeens blijft zijn blik hangen op een berichtje over *animal assisted interventions*, huisdieren in de zorg. Als dierenliefhebber en - toen nog - directeur van Hulphond Nederland schuift hij onbewust naar het puntje van zijn stoel. ‘Het kippenvel stond op mijn armen. Dit bestond nog niet in ons land en ik dacht direct: het is geen toeval dat ik dit lees, zou dit mijn levenswerk worden?’ En dat gebeurde. Drie jaar later, na intensieve voorbereidingen, was ZorgDier Nederland een feit.

WIE IS JAN VAN SUMMEREN?

Jan van Summeren (1953, Tilburg) is sinds 1998 werkzaam op het snijvlak van huisdieren in zorg, welzijn en onderwijs. Tussen 1998 en 2002 was hij directeur van Hulphond Nederland en in 2003 richtte hij Stichting ZorgDier Nederland op, waarvan hij voorzitter is. Van Summeren is de trotse eigenaar van de honden Milan, Dunya en Tinka en katten Ramses en Zino.

Matchmaking

Via ZorgDier krijgen kwetsbare, vaak eenzame mensen wekelijks bezoek van een vrijwilliger met een hond of kat. Hiervoor werkt de stichting nauw samen met verzorgingshuizen, maar bijvoorbeeld ook met welzijns-, GGZ- en gehandicapteninstellingen. Van Summeren: 'Zo'n 60 procent van de mensen groeit op met huisdieren, vooral honden en katten. De vriendschap tussen mensen en dier is onvoorwaardelijk en vaak ontzettend hecht. Niet meer voor je huisdier kunnen zorgen is dan ook een groot gemis.' Alleen al vorig jaar maakte ZorgDier zo'n 60.000 keer iemand blij met vrolijk apporterende honden en liefdevolle kattenkopjes. 'Elke vrijwilliger vormt met zijn huisdier een getraind ZorgDier-team, en bereidt het bezoek goed voor. Het dier is schoon en altijd aangeliend. We kijken welk dier bij iemand past: gaat het om een honden- of een kattenliefhebber? En wat voor soort karakter past het beste?' Hoe het bezoek verloopt, hangt helemaal van de wensen af. Een kopje koffie drinken terwijl de hond nieuwsgierig rondsnuffelt, een balletje gooien, een rondje wandelen. De visites kunnen zelfs in een therapietraject ingebed worden. 'Stel, iemands fijne, motorische vaardigheden moeten verbeterd worden. Aaien en borstelen kunnen daar aan bijdragen.'

Openstellen

De effecten van de aaibare bezoekjes blijven Van Summeren verbazen. Om de kennis in Nederland te verbreden en meer zorginstellingen te overtuigen, werkt ZorgDier al vanaf het begin samen met universiteiten, zoals de vakgroep Klinische en Gezondheidspsychologie van de Universiteit Utrecht. Uit onderzoeken blijkt dat het contact met huisdieren de hartslag en het stressniveau verlaagt, >>

'Drie heren zaten klaar om met Bjarki te spelen'

Mien Fokker (87), voormalig

begeleidster bij ZorgDier en weduwe:

'Tien jaar geleden las ik in de krant over ZorgDier. Dát lijkt me leuk, dacht ik meteen, want ik ben altijd al een ondernemend type geweest. Dus ik gaf me op voor de cursus, samen met mijn hondje Bjarki. Ik was de oudste deelnemer, en dat ben ik gebleven! Elke week kwam ik in behandelcentrum De Hazelaar, in Tilburg. Zaten er drie heren klaar, wachtend tot ze met Bjarki konden spelen. Koekjes geven, knuffelen, wandelen en een balletje apporteren. Een zwaar gehandicapte man is me het meest bijgebleven. Nu ik aan 'm terugdenk, voel ik de tranen alweer prikken... Hij lag altijd op bed en sprak geen woord, niets. Totdat ik Bjarki voorstelde en vroeg of hij zelf ook een hond had gehad. "Ja, een heel grote!", antwoordde hij opeens. Hij vertelde elke week meer, het was gewoon een wonder. Bjarki is inmiddels overleden, en ik mis 'm nog steeds. Hij voelde precies mijn stemmingen aan, legde zijn koppie in mijn schoot als ik verdrietig was na het overlijden van mijn man. Ik zou dolgraag een nieuw hondje willen, maar ik ben slecht ter been en zo'n beestje moet lekker buiten kunnen rennen, niet alleen maar een rondje met de rollator op het plein maken. Ik zou het geweldig vinden als ZorgDier ook meer bij mensen thuis komt.'

KENNISMAKEN?

ZorgDier Nederland houdt op donderdag 13 september om 19.30 uur een kennismaking over hun werkwijze en de mogelijkheden voor kwetsbare dierenliefhebbers in instellingen en thuisituaties. Deze bijeenkomst is bedoeld voor professionals in zorg en welzijn, vrijwilligerscoördinatoren, activiteitenbegeleiders, cliëntenraden en andere geïnteresseerden. U bent van harte welkom. Aanmelden kan tot 15 augustus. Daarna ontvangt u een bevestiging met de locatiegegevens (ergens in Midden-Brabant) en het programma. Stuur een e-mail naar ZorgDier@live.nl o.v.v. 'kennismaking KBO'. Meer informatie over ZorgDier Nederland vindt u ook op www.zorgdier.nl.

terwijl mensen zich meer verbonden voelen. Niet alleen met het beestje zelf, maar ook met de omgeving. 'Aangewakkerd door het spontane contact met een dier durven ze zich ook gemakkelijker naar anderen open te stellen. Je ziet mensen opbloeien', vertelt Van Summeren. Hij vertelt over een vrouw met dementie die altijd in haar kamertje bleef. Dankzij het wekelijkse kattenbezoek kreeg ze weer zin om naar de gemeenschappelijke ruimte te komen.

Kleffe stelletjes

Inmiddels heeft ZorgDier zo'n vierhonderd vrijwillige begeleiders opgeleid in een driedaagse cursus, om samen met hun geliefde viervoeter op bezoek te gaan. Maar, nuanceert Jan, niet elk duo kan meedoen. 'Baas en dier moeten echt een eenheid vormen, elkaar intuïtief aanvoelen. Controle over het gedrag hoort daarbij, net als het plezier dat het beestje moet hebben om nieuwe ervaringen op te doen.' In de cursus leren de ZorgDier-teams vaardigheden om met verschillende mensen en situaties om te gaan. Daar horen oefeningen en rollenspelen bij. Uit deze test rolt een competentieprofiel dat bepalend is voor de match met de cliënt(en).

Hulp nodig

Op dit moment werken zes instellingen met ZorgDier samen; tien andere staan in de rij om te starten. Omdat ouderen - ook mensen met dementie - steeds langer thuis wonen, komen de ZorgDier-teams sinds drie jaar ook bij mensen thuis over de vloer. Nu nog alleen in Tilburg en Eindhoven, maar wat Van Summeren betreft wordt dit aantal snel uitgebreid. Daar zijn wel vrijwilligers en financiële steun voor nodig, want ZorgDier is volledig afhankelijk van fondsen, donateurs en sponsors. 'In heel Nederland eenzame mensen blij maken met het helende contact van huisdieren, dat is onze missie.' ■

'Mensen ontspannen zich meteen'

Maïke de Bont (33), begeleidster bij ZorgDier:

'Ik ben eigenlijk opgeleid tot dierenartsassistent, maar wilde meer doen dan alleen maar voorlichting geven en met bange dieren omgaan. Met mijn kanjers - vier katten en twee honden - kom ik over de vloer bij de afdeling Appel van De Hazelaar in Tilburg. Dit is een speciale zorgafdeling voor jonge mensen met dementie. Per bezoek neem ik één of twee dieren mee. Zodra we binnenkomen verandert de sfeer al. Mensen zijn vaak onrustig, soms negatief, en je ziet ze meteen ontspannen en zich openstellen. Door de aandacht van de dieren groeit ook hun eigenwaarde, iedereen wil tenslotte gezien worden. Ik herinner me een vrouw die nooit haar kamer uit kwam. Toen ze hoorde dat ik in het gebouw was, riep ze plots: "Waar blijven de katten nou?" Sindsdien kwam ik elke week bij haar. Toen ik op een dag het pand binnenliep, zat ze in de hal op me te wachten. T-shirtje aan, zonnebril op, klaar om naar buiten te gaan. Ze knuffelde mijn kat stevig, terwijl de tranen in haar ogen stonden: "Als ik alleen maar in bed blijf liggen, mis ik dit allemaal." Dat raakte me enorm. Ik ben supertrots op mijn dieren, ook omdat ze me leren met een onbevooroordeelde blik naar de wereld te kijken. Ik voel me bevoorrecht dat ze dit allemaal met me willen doen.'